

De krachten

Het begon met een experiment, zo'n twaalf jaar geleden. In Zwolle gaan de jongerenwerker en de wijkagent samen op pad. Heeft dat geen nadelig effect op het vertrouwen dat je als jongerenwerker opbouwt met de jongeren? 'Het is belangrijk om bij alles wat je doet, je te realiseren dat het moet passen bij je rol en functie.'

Jurja Steenmeijer

De hal van wijkcentrum Rembrandtien in Zwolle ziet eruit zoals veel van dit soort centra. Veel neutrale kleuren, stapelstoelen en een paar bloemen op tafel. Een lange gang met aan beide kanten deuren naar kantoren en vergaderzaaltjes. Aan het einde van de gang krijgen de muren kleur, in plaats van wit zijn ze fel paars en groen. Hier is het jongerenhonk gevestigd, met een barretje, een biljart en in een andere ruimte nog een tafeltennistafel. Wijkagent Raymond van Wezel en jongerenwerker Rik Hollak zitten aan de bar. Ze vormen inmiddels ruim twee jaar een 'koppel'.

Google

'Het Koppelwerk is ontstaan vanuit een pilot van de Stichting Maatschappij Veiligheid en Politie. Twaalf jaar geleden hadden we ernstige overlastproblemen in de Indische Buurt. In die pilot werkten het opbouwwerk, de wijkagent en het welzijnswerk samen in een team om de overlast te beperken. De jongerenwerker die daarbij betrokken was werkte ook nog voor een aantal uren in een andere wijk, met ook de nodige overlast door jongeren. Hij realiseerde zich dat hij alleen de problemen niet op kon lossen. Hij trof in die wijk een wijkagent die 'streetwise' was en openstond voor een intensieve samenwerking. Op eigen initiatief, met ondersteuning van de organisaties, zijn ze daar samen de straat op gegaan.' Aan het woord is René van Rijn, programmamanager bij Travers Welzijn. 'Je moet je voorstellen dat er toen nog veel minder bekend was over hangjongeren en de aanpak daarvan. Tegenwoordig google je

even op "overlast" of "opbouwwerk" en de ene methodiek na de andere rolt over je beeldscherm. Er was op dat moment geen alternatief voorhanden, maar duidelijk was dat er iets moest gebeuren. Daarom heeft het Koppelwerk destijds de ruimte gekregen om zich te ontwikkelen. Inmiddels zijn er zeven koppels in Zwolle.'

Leefbaarheid en veiligheid

Rik en Raymond gaan ongeveer eenmaal per twee weken samen de straat op. Het Gebiedsbeheers-team heeft de regie over de uitvoering. Zij krijgen de overlastmeldingen en geven die aan het koppel door. 'Dan hebben we even contact met elkaar. Wat is er precies aan de hand? Welke informatie hebben we vanuit beide organisaties? Zo bepaal je samen de aanpak. Welke rol pak ik, welke rol pakt de ander? Je hebt een gezamenlijk belang, maar een verschillende rol daarin. Voor Rik is het van belang om de jongeren in de wijk te activeren en te laten participeren in projecten, en voor mij is het belangrijk dat de leefbaarheid en de veiligheid in de wijk gegarandeerd is. Dus als er een overlastgroep is, dan gaan we daar samen naartoe. Rik probeert dan een alternatief te zoeken voor de jongeren zodat ze geen overlast meer veroorzaken. Mijn rol is om hem daarin te ondersteunen en tegelijkertijd aan te geven: "Jongens, pak die kans, want als de overlast niet ophoudt, dan komen de collega's en dan gaat het je geld kosten."

Als de groep ernstig overlast blijft geven dan gaan we er samen niet meer naartoe. Want dan is het duidelijk: dan gaat de politie daar naartoe. Als het preventief niet lukt, moet je wel repressief

gebundeld

JONGERENWERKERS DIE ZEGGEN DAT ZE ALLE
JONGEREN BEREIKEN, GELOOF IK NIET.

METHODIEK

Jongerenwerker
Rik Hollak (derde
van links) en
wijkagent Raymond
van Wezel (uiterst
rechts) met
de jongeren.

optreden. Als de repressie uitblijft op het moment dat dat nodig is, creëer je ook geen draagvlak voor de activiteiten die op preventie gericht zijn. We hebben wel de afspraak dat ik niet zo snel een boete zal uitschrijven waar Rik bij is, tenzij het heel ernstig is natuurlijk.' Rik vult aan: 'Meestal kunnen we al goede afspraken maken met de jongeren. Ze zijn best bereid om mee te werken, ook omdat ze zien dat we ons best doen voor een alternatief.'

Even buurten

stellen ook veel vragen, over bijvoorbeeld scooters. Wat mag nu wel en wat niet?' Rik lacht. 'Rond oud en nieuw waren de jongens vuurwerk aan het afsteken. Een beetje de politie uitdagen en dan snel weer het jongerencentrum in. De volgende dag kwam Raymond en werd in geuren en kleuren verslag gedaan. Ze vergeten niet dat hij een politiegagent is, maar voelen wel dat hij op een andere manier betrokken is.'

Naast het benaderen van groepen jongeren, bevordert het Koppelwerk de sociale cohesie in de wijk. 'Meestal als we de straat opgaan, komen er gelijk buurtbewoners op ons af. Ze bespreken dan de meest uiteenlopende dingen. Soms over dat er te hard gereden wordt in de straat, over de overlast, de activiteiten van het jongerenwerk of de hondenpoep. Soms maken we gewoon een

>>>

**OP STRAAT MOET JE BLINDELINGS
OP ELKAAR KUNNEN VAREN, ANDERS
WERKT HET NIET.**

kort. Bovendien sta je met je melding een stuk sterker wanneer je als koppeltje aan de bel trekt.

Terughoudend

De basis van het Koppelpark ligt in het vertrouwen dat de jongerenwerker en wijkgagent in elkaar hebben. Op straat moet je blindelings op elkaar kunnen varen, anders werkt het niet. Voordat de Koppelparkers de straat opgaan, ondergaan ze een training. En als ze eenmaal regelmatig samenwerken, worden ze gecoached door mensen vanuit de politie en vanuit de welzijnorganisatie. In die coaching wordt heel nadrukkelijk aandacht besteed aan dit vertrouwen.

'Er zijn maar weinig vaste richtlijnen voor een koppeltje. De kracht ervan is dat we samen afspraken maken over de invulling van ons werk, de rollen die we aannemen. Door middel van praktische situaties werd steeds duidelijker hoe we het vorm willen geven. Maar als er geen klik is, gaat >>>

>>> praatje, dat heeft dan niet specifiek met de wijk te maken. Op straat zijn we heel makkelijk te benaderen. Bewoners hoeven niet te bellen, of een officiële melding te maken. Zo weten we al wat er speelt voor het uit de hand dreigt te lopen, en daardoor kunnen we vaak eerder voorkomen.'

Als er zorgen zijn over een individuele jongere, gaat het koppeltje op huisbezoek. Rik: 'Een belangrijk voordeel van het Koppelpark is dat ik samen met Raymond op plekken kom waar je als jongerenwerker niet snel wordt toegelaten, zoals bij de jongeren thuis. Het is een middel om binnen te komen, waardoor je kunt kijken of je iets voor die jongere kunt betekenen. Er zijn genoeg jongeren die ik niet bereik. Er zijn ook veel jongeren die binnen zitten, achter hun computer, of elders hun activiteiten hebben. Jongerenwerkers die zeggen dat ze alle jongeren bereiken geloof ik niet. Ik weet uit eigen ervaring dat er jongeren zijn die je niet bereikt met het "gewone" jongerenwerk. Als ik dan een huisbezoek afleg met Raymond, dan zie je gelijk al zo veel. Je kunt dan een inschatting maken: wat is hier aan de hand en hoe kan ik daarop inzetten? Als agoog is het dan mijn rol om 'toe te leiden naar'. Naar een project in het jeugdencentrum, hulpverlening, jeugdzorg of het Jeugd Maatschappelijk Werk. De liftnes zijn dan lekker

het niet werken. Jongeren voelen het aan wanneer je samen geen eenheid bent. We zeggen wel eens: eigenlijk moet bij het sollicitatiegesprek voor een jongerenwerker, de wijkagent aanwezig zijn. Zo kun je in een vroeg stadium al zien of een samenwerkingskans van slag is. Programmana-nager René: 'Daar is inderdaad wel eens over gesproken. We hebben besloten om dat niet te doen. Iedere organisatie moet de vrijheid houden om zelf te bepalen wie ze voor een bepaalde functie aan-nemen. Het Koppelwerk is wel een thema tijdens het gesprek. Soms zijn jongerenwerkers terughou-dend als ze horen dat ze met een politiegagent de straat op gaan. 'Moet ik dan als jongerenwerker, die juist op basis van relaties met jongeren mijn werk moet doen, samenwerken met de politie?' Maar na een aantal jaar is iedereen enthousiast over het Koppelwerk. In een heel enkel geval is er geen klik tussen jongerenwerker en wijkagent. Als we er alles aan hebben gedaan binnen de training en de coaching en het werkt nog niet, dan stop-pen we er gewoon mee. We accepteren dan dat er in die wijk geen Koppelwerk is. Dat geeft al aan dat die klik en het vertrouwen de basis is. Het is geen kunstje.'

Vertrouwensband

Dat er de nodige vragen leven over de vertrou-wensband met de jongeren, blijkt uit de woorden van Raymond: 'We hebben een paar maanden geleden een workshop gegeven op het landelijk congres voor jongerenwerk. De meest gestelde vraag tijdens de bijeenkomst was: 'Zet je de ver-trouwensrelatie niet op het spel als jongerenwerker als je zo openlijk met de politie samenwerkt?' Eén jongerenwerker zei zelfs: 'Ja, maar dan raak ik mijn vertrouwen kwijt bij de jongere die coke aan het dealen is'. Ik vraag me dan af, wil je met zo'n jongeren een vertrouwensband opbouwen?' Ray-jongeren richt zich tot Rik en vraagt: 'Hiervoor was je jongerenwerker in een andere stad. Daar was geen Koppelwerk. Was jouw vertrouwensrelatie met de jongeren toen anders? Rik antwoordt: 'Nee, totaal niet! In het begin zijn jongeren wel een beetje terughoudend. Ze zeggen: "Oh, werk je sa-men met de politie?" Maar je moet dan gewoon duidelijk zijn. Meestal zeg ik dan: "Nee, we gaan samen op pad en als er iets aan de hand is, dan kunnen we dat samen oplossen, omdat we elkaar goed kennen." "Maar je gaat toch niet vertellen aan de wijkagent wat ik jou vertel?" "Nee, dat doe ik ook niet, maar als je fout bent, ben je fout."'

Raymond: 'Het is belangrijk om bij alles wat je doet, je te realiseren dat het moet passen bij je rol en functie. Als het je mogelijkheden als profes-sional én als koppel overstijgt, moet je anderen inschakelen. Bij overlast of criminaliteit gaat het dan om handhaving. Er worden dan bekeuringen uitgedeeld aan jongeren die we herhaaldelijk heb-ben gewaarschuwd. Bij individuele jongeren waar zorgzaamheid over zijn, maken we meestal een melding bij Bureau Jeugdzorg. We krijgen dan ook een terugkoppeling wat daarmee gebeurd is.'

En daar wordt een belangrijk punt aangestre-den. Want waar door verschillende disciplines wordt samengewerkt, ontstaat ook omvattend de discussie over vertrouwelijke gegevens en pri-vacy. Zowel Rik als Raymond geeft aan dat bij het delen van gegevens, het belang van de jonge-ren voorop moet staan. 'Natuurlijk zijn er dingen die je niet maar zo uitwisselt, de wet heeft daar ook grenzen in gesteld. Maar als je je richt op de oplossing, en niet op het probleem, dan is het uitwisselen van informatie niet verkeerd. Maar we accepteren het van elkaar als we bepaalde dingen voor ons houden. Ook dat is vertrouwen: weten dat de ander het juiste doet in het gezamenlijke belang dat je hebt.'

Enthousiast

Hans Kaldenbach is auteur van onder andere *Res-pect en Hangjongeren*. Over het Koppelwerk als methode is hij enthousiast: 'Het is goed om te zien hoe professionals, ieder met elk hun eigen taak, de krachten bundelen om er voor jongeren én overige bewoners in de wijk te zijn. Een be-langrijk voordeel van deze samenwerking is dat jongeren sneller 'een gezicht krijgen' als individu en dat is een absolute voorwaarde voor iedere aanpak. Veel mensen denken bij Koppelwerk nog te veel dat het een "zachte" aanpak is. Dat is het niet. Het is een effectieve aanpak die zonder al te veel inspanning, en zonder extra mensen, kan worden ingevoerd. Ik had twintig jaar geleden niet kunnen geloven dat jongerenwerkers en politie elkaar zo zouden gaan waarderen in het werk.'

Over het Koppelwerk is een boekje verschenen: *Samen de straat op*. Het staat vol met praktische tips en citaten van betrokkenen. Het is te bestellen voor € 12,50 via www.traversweldzijn.nl

OVER DE AUTEUR

Jurja Steenmeijer is zelfstandig adviseur interven-ties (jeugd & gezin).

Jongerenwerk en politie: wat vind jij?

Discussier mee op de website van *Sozio* over de stelling:

Het is geen goed idee wanneer jongerenwerker en wijkagent samen de straat opgaan. Vrouwen opbouwen met jongeren gaat nu eenmaal niet samen met het handhaven van regels.

www.sozio.nl/forum